

Energidepartementet
Att:
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Svar på høring av strategisk konsekvensutredning for Sørvest F, Vestavind B og Vestavind F

Fiskeridirektoratet viser til Energidepartementets høring av strategisk konsekvensutredning (SKU) av Sørvest F, Vestavind B og Vestavind F for havvind datert 4. desember 2024. Norges Vassdrags- og Energidirektorat (NVE) har i oppdrag fra Energidepartementet å gjennomføre SKU av 20 utredningsområder som kan være egnet for havvind innen 2040. Sørvest F, Vestavind B og Vestavind F er nå utredet med sikte på åpning og utlysning av prosjektområder i 2025.

I den foreliggende SKU av disse tre områdene gir NVE følgende vurderinger og anbefalinger:

- *Sørvest F* kan åpnes for havvind og ett nytt prosjektområde kan utlyses i neste runde. Ytterligere utlysning bør avvete til et bedre beslutningsgrunnlag er tilgjengelig for trekkfugl.
- *Vestavind B* bør ikke åpnes før den strategiske konsekvensutredningen for de øvrige 17 områdene er gjennomført og området er sammenlignet med andre nærliggende utredningsområder, som kan være mer egnet.
- *Vestavind F* kan åpnes for havvind, og utbygd kapasitet i området kan økes med en størrelsesorden på 500 – 750 MW.

I arbeidet har NVE involvert direktoratene som var med på å identifisere de 20 utredningsområdene for havvind i 2023, samt andre direktorater og fagetater. NVE har fått innspill fra en referansegruppe bestående av Miljødirektoratet, Fiskeridirektoratet, Sjøkulturdirektoratet, Kystverket og Forsvarsbygg.

Fiskeridirektoratets oppgave ved slike uttalelser er å ivareta fiskeri- og akvakulturinteressene og all levende marin natur. Dette omfatter blant annet at fiskeriene kan gjennomføres uten nevneverdig hinder på grunn av faste eller midlertidige installasjoner på overflaten, i vannsøylen eller på havbunnen og at viktige gyte- og vandringsområder ikke blir forringet.

Fiskeridirektoratet vil i det følgende knytte kommentarer vedrørende våre forvaltningsinteresser til de enkelte utredningsområdene som nå er på høring.

Sørvest F

NVE vurderer de miljømessige konsekvensene i området som begrenset, eller at det er identifisert avbøtende tiltak som kan redusere de negative konsekvensene.

I følge SKU'en benyttes området Sørvest F som gyte-, beite- og vandringsområde for flere fiskearter. Tobis, makrell, rødspette og flere arter av torsk (fisk (lange, brosme, nordsjøhyse og hvitting)) gyter i hele eller i deler av utredningsområdet. Området brukes også til beiting for pelagisk fisk, som makrell og nordsjøsil. Det er sannsynlig at Sørvest F også er vandringsområde for flere rødlistede haiarter, samt laks og ål. I tillegg til rødspette, har bunnfiskene kveite og breiflabb, utbredelse i Sørvest F.

Fagutredningen for virkninger av havvind og naturmangfold i de frie vannmasser (Akvaplan-niva AS Rapport: 2024 65415.01) vurderer at økt havvindutbygging i Sørvest F vil ha *middels* negativ konsekvens for tobis i utbyggings-, drifts- og avviklingsfasen, og *noe* negativ konsekvens i planleggingsfasen. Siden tobis er en stedbunden art som periodisk lever nedgravd i sanden, forventes virkningene av havvind å være sammensatte. Det er forringelse av habitatkvalitet, grunnet introduksjon av harde strukturer og mulig endring i bunnsubstrat som følge av sedimentoppvirvling fra økt turbulens, som forventes å gi størst påvirkning.

I den sørlige delen av Sørvest F vurderes i fagutredningen konsekvens til *middels negativ* for brosme, lange, nordsjøhyse og hvitting i utbyggingsfasen, ettersom aktiviteter i denne fasen vil kunne påvirke gyteområder. I øvrige faser, samt for torsk (fisk (hvitting)) i nordlig del av Sørvest F, er den negative konsekvensen vurdert til *noe*. Det er i hovedsak økt støy som vil gi virkninger for denne artsgruppen. Torsk (fisk) bruker lyd ved gyting og økte støynivåer kan dermed forstyrre gyteatferden. I tillegg har torsk (fisk) svømmeblære, som gjør disse fiskene særlig sensitive for impulsiv støy. Når det gjelder pelagisk fisk og bunnfisk vil ytterligere støyende aktivitet i planleggings-, utbyggings- og avviklingsfasen, gi *noe* negativ konsekvens. Det er særlig økt støy i viktige gyte- og beiteperioder som vil kunne påvirke pelagisk fisk, mens stedegenheten til bunnfiskene gjør disse sårbare lokalt. Det er vurdert at kontinuerlig, men mindre intensiv støy i driftsfasen, vil gi *ubetydelige* konsekvenser for disse to artsgruppene. Fiskeridirektoratet kommenterer at flatfiskarter som rødspette, piggvar og lomre fiskes både sør for og i området i dag. Det kan være at med klimaendringer og varmere hav at disse artene vil få økt utbredelse i Sørvest F. Torsk kan se ut til å være et eksempel på en fremtidig klimataper.

Avbøtende tiltak i Sørvest F vil være å utføre detaljert kartlegging av bunnsbunns i området for å unngå utbygging i egnet habitat for tobis (grov sand). Fiskeridirektoratet vil understreke viktigheten av å gjøre en grundig kartlegging av tobishabitat, og ta hensyn til disse habitatene i den videre planleggingen av Sørvest F. I tillegg vil det være viktig å kartlegge utbredelsen av gytefeltet til tobis, i den nordøstlige delen av utredningsområdet, slik at gytefeltet best mulig kan skjermes fra utbygging. Det vil også være vesentlig å unngå støyende aktivitet i viktige perioder hvor fiskebestandene opptrer i høye konsentrasjoner (for eksempel ved gyting, migrering og beiting). Det vil være særlig viktig å unngå gyteperioder for tobis (desember - februar), samt for brosme og lange (april - juni).

Fiskeridirektoratet stiller seg bak NVE/fagutredningens sine vurderinger, men ønsker å særlig fremme hensynet til tobisen i Sørvest F. Tobis er en nøkkelart i økosystemet, og det er et kritisk lite tobis i norsk sone i Nordsjøen.

Vestavind B

SKU for Vestavind B viser at det er mange konflikter mellom havvind og andre interesser. NVE mener derfor at Vestavind B ikke bør åpnes for havvind på nåværende

tidspunkt. NVE anbefaler at en eventuell åpning av dette arealet avventes til den strategiske konsekvensutredningen av de øvrige 17 områdene er ferdigstilt. Åpning bør ikke gjennomføres før det aktuelle arealet i Vestavind B har blitt sammenlignet med andre Vestavind-områder i den strategiske konsekvensutredningen. Fiskeridirektoratet støtter denne tilnærmingen. Fiskeridirektoratet har også tidligere spilt inn at Vestavind B ligger i vandringsrute for makrell og dette burde tas i betraktning ved vurdering av den samlede belastningen.

Vestavind F

NVE vurderer de miljømessige konsekvensene (foruten trekkfugl) av å bygge ut havvind i området Vestavind F i hovedsak å være begrensede, eller at det er identifisert avbøtende tiltak som kan redusere negative konsekvenser i tilstrekkelig grad. Ifølge NVE tilsier denne usikkerheten om konsekvensene at føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven §9 og vurdering av samlet belastning §10 bør vektlegges i den videre behandlingen av Vestavind F.

I følge SKU rapporten «Fagutredningen om virkninger av havvind for fiskeri: Delleveranse Sørvest F, Vestavind F og Vestavind B» (Oslo Economics, og Sintef) er det i Vestavind F registrert lite fiskeriaktivitet sammenlignet med andre utredningsområder som gir grunnlag for å anta at havvindutbygging i Vestavind F ikke vil medføre store negative konsekvenser for fiskeriene. I den grad beslaglegging av areal vil ha en konsekvens for fiskeriene, vil det gjelde helt sør og helt øst i området. Et avbøtende tiltak kan være å unngå de områdene hvor det er registrert aktivitet. Fiskeridirektoratet stiller seg bak denne vurderingen. Fiskeridirektoratet vil også påpeke at det historisk har vært reketråliske i området sørøst for Statpipe-røret som går gjennom området («Skudefeltet»). Lokale rekefiskere har informert om at blant annet aktiviteter med installasjon av undervannskabler fra 2019-2021 har medført at dette området har vært mindre brukt de siste årene, men at området fremdeles er et aktivt rekefelt. Fiskeridirektoratet mener derfor at området sørøst for Statpipe-røret bør unngås.

Fiskeridirektoratet mener prinsipielt at en bør tilstrebe arealeffektivitet i utbygging av havvind. Vi merker oss at det er et større framtidig potensial for å utvide foreslåtte prosjektområder mot vest i Vestavind F enn det NVE tilrår for åpning og utlysning i 2025. Vi anbefaler å utrede mulig utviding av prosjektområder innenfor Vestavind F, før det eventuelt åpnes for nye "Vestavind" områder.

Utredningsområdet overlapper i stor grad med område som tidligere er identifisert for havbruk til havs (område Indrebakken), jf. «Kartlegging og identifisering av områder egnet for havbruk til havs»¹. Det vises for øvrig til omtale av dette i fagutredningen «Konsekvenser av havvind for havbruk til havs»².

Fiskeridirektoratet vil bemerke at konsultentselskapet Safetec på oppdrag fra oss har utarbeidet rapporten «Utredning knyttet til sikkerhetsaspekter mellom havvind, fiskeri og havbruk til havs» (2023). Der anbefales det en minste sikkerhetsavstand på 2000 meter mellom havvindinnretning og havbruk til havs. I forbindelse med strategisk konsekvensutredning for havvind har NVE skissert tetthet av turbiner. Slik Fiskeridirektoratet vurderer det tilsier skissert tetthet og utstrekning av turbiner, sammenholdt med anbefalt sikkerhetsavstand mellom turbiner og anlegg for havbruk til havs i nevnte rapport, at havvind og havbruk til havs vanskelig kan sameksistere ved direkte overlapp mellom prosjektområder for havvind og utlysningsområder for havbruk til havs.

¹ <https://www.fiskeridir.no/Akvakultur/Tema/havbruk-til-havs/historikk/omraderapporten-2019>

² <https://veiledere.nve.no/media/kqjbff5q/sku-fagutredning-havbruk-til-havs.pdf>

Imidlertid peker Safetec-rapporten på at «[n]ærhet mellom havvind og havbruk til havs muliggjør synergier med hensyn til ivaretagelse av barrierefunksjoner for håndtering av fare- og ulykkessituasjoner innenfor de ulike virksomhetene». Det påpekes at geografisk nærhet og overlappende behov for å håndtere definerte fare- og ulykkessituasjoner ikke er tilstrekkelige betingelser for at synergiene vil bli realisert.

Fiskeridirektoratets generelle kommentarer uavhengige av de spesifikke områdene.

Fagutredningene peker på at det er mange kunnskapshull knyttet til effekter på det marine miljøet. Fiskeridirektoratet ønsker derfor å understreke viktigheten av den pågående kunnskapsinnhenting. Kunnskapsmangelen for naturmangfold er stor, både med tanke på utbredelse av arter og funksjonsområder, men også når det gjelder artenes sårbarhet og virkninger av havvind. For de fleste artsgrupper som er inkludert i utredningen av naturmangfold, er usikkerheten i vurderingene satt til middels til høy. Det pågår kunnskapsinnhenting for naturmangfold i områdene Sørvest F, Vestavind B og Vestavind F i regi av SEAPOP, SEATRACK, Mareano-programmet og Havforskningsinstituttet. Denne kunnskapsinnhenting vil gi verdifull innsikt og være avgjørende for veien videre i havvindutbyggingen.

NVE har flere forslag om at kunnskapshull bør tettes gjennom prosjektspesifikke utredninger. Fiskeridirektoratet er bekymret for at dersom for mye overlates til prosjektspesifikk datainnsamling, risikerer vi at kunnskapsinnhenting blir fragmentert og ikke tilgjengelig for å kunne treffe de riktige forvaltningsmessige beslutningene. Vi tilrår at det gjøres samlede periodiske revisjoner av havvindutbygging på overordnet nivå, at hver revisjon bygger på ny kunnskap og at inntil nødvendig kunnskap er på plass, bør føre-var-prinsippet veie tungt. Fagrapportene om naturmangfold kan stort sett bare vise til kunnskap fra utenlandsk havvind, dvs. bunnfast, på grunt vann og nært land. Dette har svært liten overførbarhet til norske sjøområder. Fagrapporten om fiskeri tilrår periodisk oppdatering av kunnskapsgrunnlaget, minst hvert 4. år, og at planene for havvind justeres etter hvert som kunnskap kommer til. Fiskeridirektoratet støtter dette forslaget.

Vi tar til etterretning at det per i dag ikke finnes gode metoder for konsekvensvurderinger til havs, og at man i fagrapportene er henvist til å bruke Statens Vegvesen og Miljødirektoratet sine veiledere. Disse veilederne er utarbeidet til prosjektspesifikke tiltak på land og er lite egnet til utredning av konsekvenser for overordnede planer i havområdene. Vi tilrår at det snarest settes i gang et arbeide med å få på plass KU-metodikk som er bedre egnet for havområdene. Vi mener at utilstrekkelig KU-metodikk og usikkert kunnskapsgrunnlag er to viktige grunner til at en bør gjøre periodiske revisjoner av planene for havvindutbygging.

En svakhet ved SKU'ene er at effekter av klimaendringer ikke er blitt vurdert. Fiskeridirektoratet mener det burde vært vurdert både klimavinnere og klimatapere i områdene.

Ved utbygging av havvind vil skipstrafikk flyttes ut av havvindområdene og inn i omkringliggende områder. Vi forventet at økt skipstrafikk inn i omkringliggende fiskefelt ble vurdert i utredningen om skipstrafikk, men kan ikke se at dette er tilstrekkelig belyst. Vi ber om at det gjøres en tilleggsutredning som belyser denne problemstillingen.

Effekter av ilandføringskabler er ikke en del av havvindutredningen. Det er vesentlige spørsmål knyttet til ilandføringskabler som bør utredes sammen med utbygging av områder for havvind. Vi tilrår at konsekvenser av ulike scenarier for ilandføringskabler utredes.

Fiskeridirektoratet vil til slutt presisere viktigheten med dialog og informasjonsdeling med alle berørte interessenter i den videre prosessen.

Med hilsen

Paul Magnus Oma
seksjonssjef

Gøril Voldnes
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskreven underskrift.

Mottakerliste:

Energidepartementet

Postboks 8148 Dep

0033

OSLO

Kopi til:

Nærings- Og Fiskeridepartementet

Postboks 8090 Dep

0032

Oslo

